

Utbildningsinspektion i Hjortakroksskolan Förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Hjortakroksskolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Hjortakroksskolan den 16–17 november 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Sölvesborgs kommun och Hjortakroksskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Hjortakroksskolan intervjuades skollledning, lärare, elevvårdspersonal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Hjortakroksskolan

Hjortakroksskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	61
Förskoleklass	18
Grundskola	126

Hjortakroksskolan har förskoleklass och årskurs 1–6, med totalt 144 elever, samt två fritidshemsavdelningar. Skolan är enparallellig till och med årskurs 5. Till årskurs 6 kommer elever från Högtoftaskolan och dessa blandas med befintliga elever så att två klasser skapas.

Skolan byggdes 1979 och består av en låg, långsträckt tegelbyggnad. Planlösningen är tidstypisk, med en studiehall i skolans mitt kring vilken de flesta klassrummen är grupperade. Studiehallen blir därmed en mötesplats för lärare och elever från olika årskurser. Till skolan hör även ett intilliggande församlingshem som byggts om för skol- och fritidsverksamhet. Skolgården är stor och har bollplaner, grönytor och olika lekredskap. I direkt anslutning ligger ett skogsområde som ofta nyttjas under raster och i undervisningen.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid skolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Hjortakroksskolan till stora delar erbjuder en verksamhet som ger goda förutsättningar för lärande. Lärarna har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. De är engagerade och erbjuder en verksamhet som ofta är varierad och stimulerande. Arbetet med normer och värden framträder som en integrerad del av den pedagogiska verksamheten och resultatet avspeglas i ett positivt psyko-socialt arbetsklimat. Eleverna trivs och känner sig trygga.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolans kvalitetsredovisning motsvarar inte förordningens krav (3–4 §§ förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Eleverna ges inte möjlighet att nå målen i årskurs 5 för ämnet teknik (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, kursplanen för teknik).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör utveckla ett helhetsperspektiv på verksamheten och förbättra samverkan mellan förskoleklass, skola och fritidshem.
- Skolan bör fortsätta utveckla en samsyn bland pedagogerna kring målen för utbildningen samt förtydliga dessa för eleverna.
- Skolan bör förbättra uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, engelska och matematik.

- Skolan bör stärka elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer.
- Skolan bör säkerställa att alla elever i behov av särskilt stöd får sina behov tillgodosedda.
- Innehållet i skolans kvalitetsredovisning bör utvecklas.
- Utbudet av elevens val bör ses över så att urvalet blir mer allsidigt och ger eleverna möjlighet till breddning eller fördjupning.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Kunskaper

Resultaten i svenska, engelska och matematik förefaller goda på Hjortakrokskolan. De allra flesta eleverna nådde målen på de nationella proven för årskurs 5 vårterminen 2006. I övriga ämnen saknar skolan en systematisk uppföljning av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanemålen. Det gäller även vilka resultat eleverna når när det gäller de generella kunskapskvaliteter som anges i läroplanens strävansmål, t.ex. lust att lära, förmåga att argumentera, arbeta självständigt och samarbeta. Uppföljning och dokumentation behöver följaktligen utvecklas härvidlag. Rektorn instämde vid inspektionstillfället i att kunskapsuppföljningen varit svag i andra ämnen än svenska, engelska och matematik, att strävansmålen inte uppmärksammas tillräckligt och att åtgärder behövs.

Normer och värden

Inspektörerna kan konstatera att arbetet med normer och värden är en integrerad del av den pedagogiska verksamheten. Resultatet av värdegrundsarbetet avspeglas enligt inspektörernas bedömning i ett positivt psyko-socialt arbetsklimat och ett gott förhållande mellan personal och elever. Trivsel- och ordningsregler har arbetats fram i nära samarbete med eleverna och eleverna har även fått föreslå konsekvenser om någon bryter mot reglerna. De intervjuade eleverna beskrev att de trivdes och kände sig trygga på skolan. På besökta lektioner rådde överlag en god arbetsro.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla gemensamma rutiner för att följa upp och dokumentera elevernas kunskapsutveckling i förhållande till läroplanens och kursplanernas mål. Resultatet av värdegrundsarbetet förefaller i huvudsak gott. Ett gott arbetsklimat råder överlag som medför att eleverna trivs och känner sig trygga.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar.

Arbetsmiljö och delaktighet

På Hjortakroksskolan är innevarande år utsett till värdegrundsår, vilket har inneburit ett intensifierat arbete med värdegrundsfrågor av olika slag. Förutom speciella temaveckor ägnas minst en lektionstimme varje vecka åt värdegrundsfrågor. Huvudsakligen arbetar man utifrån Lions Quest-materialet med olika samarbets- och värderingsövningar, som i stort samtliga pedagoger har fått utbildning i. I arbetet har man även försökt att på ett positivt sätt ta tillvara skolans etniska mångfald. Dessutom finns en fadderverksamhet, där de äldre barnen har till uppgift att stötta de yngre. Vid inspektionstillfället kunde exempelvis inspektörerna iaktta hur de äldre barnen under lektionstid läste böcker för sina fadderbarn. Olika aktiviteter där äldre och yngre barn samarbetar genomförs också regelbundet.

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall följas upp varje år. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling, liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling. Se vidare kommunrapporten.

Vid inspektionstillfället hade Hjortakroksskolan ett handlingsprogram mot kränkande behandling. Ett arbete pågår med att omarbeta den befintliga planen och ett utkast till likabehandlingsplan har tagits fram. Den preliminära planen, som inspektörerna fick ta del av, ger en översikt över de insatser som behövs för att främja likabehandling, rutiner och ansvarsfördelning. Se vidare kommunrapporten.

Skolan skall enligt läroplanen sträva efter att eleverna tar ett personligt ansvar för sina studier och att de i takt med stigande ålder och mognad successivt utövar ett större inflytande. Hjortakroksskolan har klassråd och ett elevråd som består av två elever från varje klass från och med årskurs 3, två lärare samt rektorn. Elevrådet sammanträder var tredje vecka. Elevrepresentanterna redovisar muntligt efter varje möte vad som tagits upp för de yngre eleverna. Därtill finns en elevrådsstyrelse bestående av tre elever från årskurs 5 som varje vecka träffar rektorn. Intervjuade elever beskriver att elevrådsverksamheten fungerar

väl och att den ger reella möjligheter till elevinflytande. Däremot varierar det i vilken utsträckning klassråd hålls och vilket innehåll dessa har.

I kommunen pågår även ett s.k. demokratiprojekt, i vilket Hjortakroksskolan deltar, som innebär att eleverna får lämna förslag till politiker och äska medel för behövliga åtgärder i skolans utemiljö. Förra året tillkom på så sätt ett lusthus utifrån elevernas önskemål. Skolan har även ett matråd med elevrepresentanter som ges möjlighet att framföra förslag till kommunens politiker.

Eleverna beskriver samtidigt att deras inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer är begränsat. De uttrycker emellertid inte heller något intresse för ett ökat inflytande. Inspektörerna bedömer dock att skolan bör träna eleverna i att utöva inflytande, utifrån deras ålder och mognad, även i detta avseende. En viktig förutsättning är då att eleverna är medvetna om målen för utbildningen.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Inspektörerna bedömer att Hjortakroksskolan till stora delar erbjuder en verksamhet som ger goda förutsättningar för lärande. Lärarna är engagerade och erbjuder en verksamhet som ofta är varierad och stimulerande. Vid inspektions-tillfället fick inspektörerna bland annat ta del av utomhusmatematik och en medveten IT-pedagogik, där datorn aktivt används som ett pedagogiskt verktyg. Inspektörerna kunde även iaktta en mer läromedelsbunden undervisning där eleverna arbetade enskilt med olika arbetsuppgifter.

Ett visst samarbete förekommer på Hjortakroksskolan mellan förskoleklassen och årskurs 1, men här bedrivs samtidigt enligt rektorn verksamheter av mycket olikartad karaktär. Förskoleklassen har inte ”skolifierats”, vilket är positivt, men de tidiga skolåren har inte heller inspirerats av förskolepedagogiken, där lekens betydelse för lärandet markeras.

En viss samverkan finns mellan skola och fritidshem. Den innebär dock i huvudsak att läraren genom fritidspedagogens stöd får möjlighet att dela klassen, det vill säga att den ena halvan kan ha uteaktiviteter eller liknande medan den andra halvan har ordinarie undervisning. Rektors ambition är emellertid att utveckla samverkan mellan förskoleklass, skola och fritidshem så att de olika pedagogernas kompetenser bättre tas tillvara. Inspektörerna bedömer likaså att samverkan bör förbättras.

De intervjuade lärarna och rektorn framhöll även att samverkan behöver utvecklas mellan årskurs 1–3 och årskurs 4–6 för en mjukare övergång och mindre drastisk förändring av kravnivåer och undervisningsformer. Inspektörerna instämmer i detta men vill också påpeka att även ett tydligare F–9-perspektiv behöver utvecklas.

Individanpassning och stöd

Hjortakroksskolan strävar efter att kartlägga och diagnostisera elevers behov av särskilda stödinsatser så tidigt som möjligt. Tester av elevernas språkliga förmåga genomförs i såväl förskoleklass som årskurs 1. Skolan har tillgång till en specialpedagog som framför allt arbetar med särskilda stödinsatser för elever i behov av sådana i årskurs 1–3. I huvudsak sker det i form av enskild stödundervisning. Åtgärder vidtas följaktligen främst på individnivå och diskussioner om möjligheter till förändringar av den ordinarie undervisningen tycks saknas. I förhållande till årskurs 4–6 arbetar däremot specialpedagogen främst

konsultativt, dvs. ger lärarna råd om lämpliga undervisningsmetoder och pedagogiska hjälpmedel för elever i behov av särskilt stöd. Möjligheter ges därmed till individualisering utifrån elevernas förutsättningar och behov inom klassens ram. I årskurs 5 har dessutom en extra lärarresurs satts in för att stödja eleverna så att alla ska kunna nå målen i de nationella proven för år 5 i svenska, engelska och matematik.

Tjugofem elever på Hjortakroksskolan bedöms vara i behov av särskilt stöd av något slag. Tjugotvå av dem får också behövligt stöd i enlighet med upprättade åtgärdsprogram, enligt rektorn. För några elever kvarstår dock vissa behov av externt psykologstöd respektive stöd i form av studiehandledning på modersmålet. Inspektörerna bedömer att skolan bör säkerställa att alla elever i behov av särskilt stöd får sina behov tillgodosedda.

Utvärdering av lärandet

Utvecklingssamtal genomförs på Hjortakroksskolan en gång per termin. Enligt grundskoleförordningen skall läraren vid utvecklingssamtalet i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan, skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Vidare betonas i förordningen att planen bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanerna och kursplanerna. Hjortakroksskolan har under höstterminen introducerat arbetet med individuella utvecklingsplaner. Inspektörerna förutsätter att skolledningen följer upp detta arbete och att uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling förbättras så att relevant underlag finns för utvecklingsplanerna (se även Skolverkets allmänna råd).

Kvalitetsarbete, styrning och ledning

Rektorn för Hjortakroksskolan är nytilträd sedan höstterminens början. Rektorn har en bakgrund som lärare och lärarfortbildare, har tidigare erfarenhet som skolledare och har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Rektorn har under kort tid byggt upp en förtroenhet med skolans pedagogiska verksamhet. Skolans personal är organiserad i tre arbetslag, ett för F–3, ett för årskurs 4–6 samt ett för fritidshemmet. Varje arbetslag har en samordnare som träffar rektorn en gång per vecka för planering och uppföljning. Rektorn avser, i syfte att främja ett helhetsperspektiv, att förändra arbetslagens sammansättning till nästa läsår så att en vertikal organisation skapas.

Skolans arbetsplan innehåller tjugo olika mål, för exempelvis värdegrundsarbete, elevinflytande, individualisering och samverkan. Däremot saknas i stort sett mål som berör elevernas kunskapsutveckling. En arbetsplan skall enligt förarbetena till läroplanen ha en bärande funktion i skolan och vara ett aktivt styrinstrument för verksamheten. I denna skall personal och representanter för elever och föräldrar omvandla de nationellt fastställda målen till verksamhetsmål för skolan. Ansvar för upprättandet och utvärderingen av arbetsplanen har rektorn. Utifrån intervjuer med lärarna och rektorn har dock inspektörerna fått intrycket att skolans arbetsplan inte fungerar som ett aktivt styrinstrument.

Det framgår att skolorna i kommunen för ett antal år sedan gemensamt arbetat med att lokalt tolka och konkretisera kunskapsmålen i de nationella kursplanerna. Detta material används emellertid inte av lärarna. Arbetet bedrivs istället i stor utsträckning utifrån individuella tolkningar av målen och lärarnas olika erfarenheter och professionella kunskap. En gemensam pedagogisk plattform

saknas och undervisningens innehåll och utformning blir därmed i hög grad avhängigt lärarnas skilda ambitioner. Inspektörerna bedömer därför att rektorn bör utveckla en samsyn kring målen för utbildningen och ett gemensamt målstyrt pedagogiskt arbete.

Hjortakroksskolan har en kvalitetsredovisning för 2006 som innehåller en beskrivning av allmänna förutsättningar och en redovisning av fem målområden: kunskaper, jämställdhet, svenska som andraspråk, samverkan förskoleklass – årskurs 1 i idrott samt fritidshem. Målområdena motsvarar endast delvis de mål som finns i skolans arbetsplan och likaså endast delvis målen i kvalitetsredovisningen för 2005. En kontinuitet i uppföljnings- och utvärderingsarbetet saknas följaktligen i vissa avseenden. Redovisningen av varje målområde består av mål, metod för att nå målen, måluppfyllelse samt åtgärder för utveckling. Metodbeskrivningen är dock ofta framåtsyftande och en tydlig beskrivning av använda metoder saknas. Analysen av måluppfyllelsen är dessutom begränsad. Kvalitetsredovisningen är emellertid förankrad bland skolans personal. Där emot har inte elever och vårdnadshavare varit delaktiga i arbetet, vilket enligt inspektörernas bedömning strider mot den ändring i förordningen som gjordes den 15 augusti 2005. Inspektörernas bedömning är även att innehållet i kvalitetsredovisningen bör utvecklas.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att Hjortakroksskolan till stora delar erbjuder en verksamhet som ger goda förutsättningar för lärande. Pedagogerna är engagerade och erbjuder en verksamhet som är varierad och stimulerande.

Skolan bör dock skapa en samsyn kring målen för utbildningen och öka elevers kännedom om dessa. Skolan bör också stärka elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer. Elever och föräldrar måste dessutom ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen och dess innehåll bör utvecklas.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning

Som språkval erbjuds eleverna i årskurs 6 tyska eller franska.

Eleverna erbjuds elevens val från och med årskurs 3. Elevens val innebär på Hjortakroksskolan att eleverna bland annat har slöjd under fem veckor per termin. Det är därmed skolans val och inte elevens. Under övrig tid får eleverna i vissa fall själva välja vilka uppgifter de vill ägna sig åt. Lärarna hanterar dock denna tid olika. I vissa klasser har man s.k. beting som elevens val. Det innebär att lärarna föreslår ett antal moment, exempelvis att läsa skönlitteratur eller träna på ordförståelse under en timme, och att eleverna får välja när och i vilken ordning de ska göra detta. I andra klasser utnyttjas tiden för gemensamma aktiviteter, exempelvis arbete med hemsidor, underhållning för klassen, frågesporter eller uteaktiviteter. Inspektörerna bedömer att skolan bör se över

organisationen och utbudet av elevens val så att alla elever erbjuds ett mer allsidigt urval av ämnen och ges möjlighet till breddning eller fördjupning.

Av intervjuer med rektorn har framgått att eleverna inte ges möjlighet att nå målen i årskurs för ämnet teknik.

Personella och materiella resurser

Lärartätheten på Hjortakroksskolan är enligt Skolverkets statistik högre än såväl kommunsnittet som rikssnittet. På skolan arbetar 18 pedagoger och alla har utbildning för den verksamhet som de i huvudsak bedriver. Det finns dock en högre andel lärare med inriktning mot svenska och samhällskunskap än mot matematik och naturorienterande ämnen. Under senare tid har samtidigt kompetensutveckling för att utveckla undervisningen i matematik dominerat pedagogernas fortbildning i kommunen.

Skolan är utrustad med ett bibliotek och mediatek som är integrerat i studiehallen i skolans mitt och därmed lätt tillgängligt. Rektorn har ambitionen att utöka utbudet av skön- och facklitteratur så att de traditionella läroböckerna i större utsträckning ska kunna ersättas med sådan litteratur. Tidsenliga läromedel finns liksom i viss mån läromedel som är anpassade till elevers särskilda behov, exempelvis talböcker. Skolan är välutrustad med datorer och de används också i stor omfattning i undervisningen.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att skolan har förutsättningar för att bedriva en god pedagogisk verksamhet i fråga om lärartäthet och tillgång till personal med pedagogisk utbildning. De materiella förutsättningarna är likaså överlag goda och datortillgången mycket god. Utbudet av elevens val bör ses över.

Datum	Ort
2007-04-27	Lund

Birgitta Henecke
Lennart Hansson